

ща. Очитѣ му се търкулнаха по напукания пѣтъ, опънатъ нагоре като жица, и наведе глава. Слънцето се търкулна задъ новата граница. Тъмна сѣнка легна върху кжщата и двора.

— Не, тука нѣма вече хлѣбъ за насъ! — въздъхна тогава той, па поведе магарето изъ вратата. Премина уличката. Слѣзе до Марица, която се плискаше и ревъше. Стъпи на пжтечката и забърза. Жива душа нѣмаше по туй време. И птичкитѣ бѣха притихнали. Като стигна до поста, той опъна шия, надникна презъ шубрачкитѣ — войницитѣ спѣха. Сржчка магарето и премина. Нѣкакъвъ товоръ се свлѣче отъ него изведнѣжъ и се разби на земята.

— Спасень съмъ! — извика тогаватой. — Друго си е въ своя земя!

После се прилепи до малкия градъ, насѣче си кирпичъ, струпа си колибка и зачака. Само мжката му сегизъ-тогизъ се обаждаше отвътре като сънено птиче. Той зачака да огрѣе пакъ свободата надъ поробената му земя. Така мина дълго време. Почна и тая война. Наскоро той чу на мегдана, че си говорятъ за германцитѣ. Настъпвали. Всички бѣгали предъ тѣхъ като уплашени зайци.

— Дано тръгнатъ и насамъ! — мислѣше си той.

Колата изведнажъ изтрѣска силно и дѣдо Наумъ се сепна. Бѣха стигнали нивата. Воловетѣ спрѣха. На стотина крачки се бѣлкахе гръцкиятъ постъ, до самата нива.

Дѣдо Наумъ откачи ярема, свали ржждивото рало. Намѣсти го. Погледна тревясалия слогъ, който сѣчеше нивата на две, па задълба ралото. Подкара първата бразда. Като стигна до грапичния слогъ, спрѣ, погледна въ бѣлата кжща — нѣмаше никой. И наоколо не се мѣркаше живъ човѣкъ.

Позавъртѣ се Черменѣтъ, позачуди се, па тръгна къмъ поста. Доближи се до прозорчето. Надникна. Вътре свѣтулкаше само газената лампа. На единъ столъ бѣше сложена дълбока паница. Въ паницата заслоена чорба. На стола нѣколко лъжици и хлѣбъ, черъ като калъ.

Дѣдо Наумъ трепна — хора нѣмаше. И пушки нѣмаше.

— Та тия дяволи сж избѣгали вече! — засмѣ се той. Па се върна. Притисна ралото пакъ, викна на воловетѣ и за единъ мигъ прецепи границата. Като стигна на другия край, сърдцето на дѣда Наумъ тупаше до спукване. Той се обърна, погледна правата бразда, която разсѣче чертата, па свали шапка. И като не знаеше какво да прави, той я завъртѣ надъ главата си и припна презъ нивитѣ. Тича и вика:

— Свободна е земята вече, тръгвайте насамъ, селяниии!

Поробеното селце на дѣда Наумъ надничаше презъ житата отъ далече, а нѣколко цвѣнали дръвчета отъ баирчето се люлѣеха, сякашъ тамъ нѣкой махаше бѣли знамена.

Григоръ Угаровъ